

การเรียนรู้ในแต่ละวิธีสอนที่จะทำให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้น (active) อย่างมีประสิทธิภาพเต็มทีนั้น ผู้สอนต้องใช้เทคนิคการเรียนรู้มาช่วย กระตุ้นผู้เรียนในระหว่างการเรียนรู้ของแต่ละขั้นตอนของวิธีการเรียนรู้นั้นๆ โดยเลือกเทคนิคการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับสมรรถนะของผู้เรียนที่เรามุ่งพัฒนา รวมทั้งสอดคล้องกับผลการเรียนรู้หรือตัวชี้วัด เนื้อหาสาระและบริบทในการเรียน นั้นด้วย ซึ่งคำว่า “เทคนิค” (Technique) นี้ Collins English Dictionary (2023) ได้ให้ความหมายไว้ว่า “เป็นส่วนหนึ่งของวิธีการ (method) ที่ครู ทำการช่วยเหลือผู้เรียนให้เรียนรู้” เทคนิคจึงเป็นส่วนสำคัญในแต่ละขั้นของ “การสอน” (Teaching) โดยระหว่างการสอนผู้สอนต้องมีเทคนิคการเรียนรู้เข้าไป กระตุ้นให้ผู้เรียนได้ใช้ทักษะต่างๆ ในการเรียนรู้ เพื่อให้การเรียนรู้ของตนเอง บรรลุตามเป้าหมายของการเรียนนั้นๆ (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2568)

ตัวอย่างเช่น ถ้าผู้สอนต้องการจัดการเรียนรู้เรื่อง ปัญหามลภาวะ ในท้องถิ่นกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 แล้วพิจารณาใช้วิธีสอนโดยใช้ปัญหา เป็นฐาน (Problem-based learning) ซึ่งมี 5 ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้คือ ขั้นที่ 1 กำหนดปัญหา โดยผู้เรียนได้ระบุปัญหาที่ตนสนใจแล้วเข้ามาสู่ขั้นที่ 2 คือ ทำความเข้าใจกับปัญหา ซึ่งในขั้นนี้ผู้สอนต้องหาเทคนิคต่างๆ มาช่วยกระตุ้นให้

ผู้เรียนทำความเข้าใจกับปัญหาที่อยากรู้อย่างชัดเจน เช่น ใช้เทคนิคการจำแนกปัญหา (Problem Recognition Tasks) เพื่อวิเคราะห์และทำความเข้าใจปัญหาให้ชัดเจน แล้วผู้เรียนจึงทำงานในขั้นที่ 3 ดำเนินการศึกษาค้นคว้า และกลับมาทำงานในขั้นที่ 4 สังเคราะห์ความรู้ ซึ่งผู้สอนอาจใช้เทคนิคสังเคราะห์องค์ความรู้ (Speed sharing) ในการช่วยให้ผู้เรียนสามารถสังเคราะห์องค์ความรู้ที่ได้เรียนรู้ และให้ผู้เรียนทำงานในขั้นที่ 5 สรุปและประเมินค่าผล โดยผู้สอนอาจใช้เทคนิคสะท้อนคิดการเรียนรู้ (Reflection on learning) และให้ผู้เรียนได้นำเสนอผลงานของตนเองโดยใช้เทคโนโลยี เช่น สร้างภาพยนตร์สั้น (Make a short film) หรือใช้เทคนิค เทคโนโลยีสะท้อนคิด (reflective technology) เพื่อให้เกิดผลงานที่เผยแพร่อย่างกว้างขวาง ซึ่งจะเห็นได้ว่าผู้สอนต้องใช้หลายเทคนิคที่จะกระตุ้นผู้เรียนให้ active ตลอดกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้เทคนิคการเรียนรู้ที่นำมาเสนอเหล่านี้ไม่ได้เป็นยาวิเศษที่จะพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนได้อย่างทันที ผู้สอนจะต้องหมั่นฝึกฝนผู้เรียนให้เรียนรู้และลองใช้สม่ำเสมอ ด้วยวิธีการและเทคนิคที่หลากหลายเพื่อค่อยๆ หล่อหลอมผู้เรียนให้เขาเข้าใจเทคนิคเหล่านี้ สามารถใช้ได้อย่างคล่องแคล่ว และนำสมรรถนะเหล่านั้นไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้อย่างดี

เทคนิคการเรียนรู้แบบ Active Learning ในหนังสือเล่มนี้ผู้เขียนได้ศึกษา วิเคราะห์ จัดระบบ เรียบเรียงใหม่จากหลายแหล่งความรู้ อาทิจากหนังสือของ ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ เรื่อง 80 นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (2557) ศิลปะการสอนเพื่อผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 (2558) Active Learning มโนทัศน์ วิธีการ และเทคนิค (2568) และนำเทคนิคการเรียนรู้ในต่างประเทศมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับการเรียนในประเทศไทย ได้แก่ เทคนิคการเรียนรู้ของ Silberman (1996), VanGundy (2005), Watkins (2005), Center for Excellence in Teaching and Learning (2023) และ Iowa State University (2017) รวมทั้งการวิเคราะห์องค์ความรู้จากหนังสือและงานวิจัยในอีกหลายเรื่องมาประกอบกัน โดยได้นำเสนอแยกเป็นรายสมรรถนะที่มีถึง 150 เทคนิค ที่เหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนในประเทศไทย

ตอนที่ 1 สมรรถนะการรู้จักและเข้าใจตนเอง

1.วิเคราะห์ความรู้เดิม (Background Knowledge Probe)

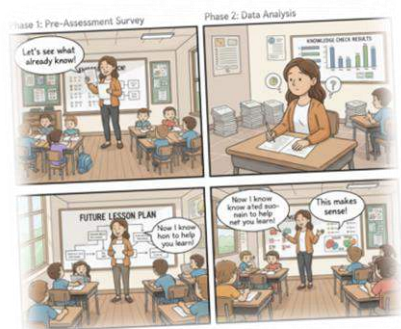
วัตถุประสงค์ เพื่อตรวจสอบสมรรถนะเดิมของตนเองของผู้เรียนแต่ละคน

การจัดการชั้นเรียนและแหล่งเรียนรู้

จัดกิจกรรมกับผู้เรียนแต่ละบุคคลทั้งชั้น ได้ทั้งในห้องเรียน
และนอกห้องเรียน

เทคนิคการจัดกิจกรรม

- 1.ผู้สอนใช้แบบสอบถาม
(คำตอบ แบบปรนัยหรือคำตอบสั้นๆ)
ซึ่งเป็นหัวข้อการเรียนรู้ใหม่
- 2.ผู้เรียนทุกคนตอบแบบสอบถาม
- 3.ผู้สอนนำผลการตอบมาตรวจ
วิเคราะห์ความรู้เดิมของผู้เรียน
เพื่อวางแผนการสอนต่อไป

2. ตรวจสอบสิ่งที่รู้

(Check what you know)

วัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาสมรรถนะการเข้าใจตนเอง ในสิ่งที่รู้
ของตนเองในตัวผู้เรียนแต่ละคน

การจัดการชั้นเรียนและแหล่งเรียนรู้

สามารถจัดกิจกรรมกับผู้เรียนเป็นรายบุคคล ได้ทั้งในห้องเรียน
และนอกห้องเรียน

เทคนิคการจัดกิจกรรม

1. ผู้สอนแจกโครงร่าง ที่สมบูรณ์
บางส่วนของเรื่องที่สอนในวันนี้
2. ให้ผู้เรียนกรอกข้อมูลในสิ่งที่รู้
มาแล้วก่อนเรียน
(ใช้เทคนิคนี้ในตอนเริ่มต้น
การเรียนรู้ หรือถ้าสำรวจสิ่งที่
ผู้เรียนได้จากการเรียน อาจใช้เทคนิคนี้ในตอนตอนท้ายของการเรียนได้)

3. จัดอันดับเป้าหมายการเรียนรู้ (Goal Ranking)

วัตถุประสงค์

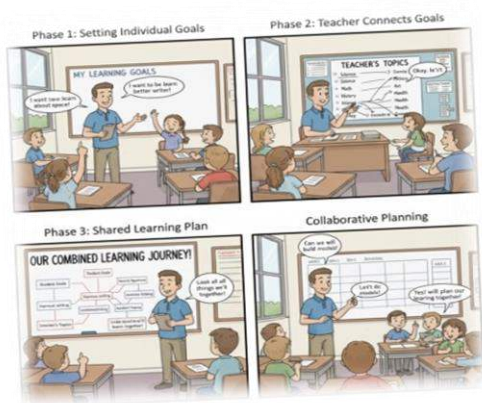
เพื่อพัฒนาสมรรถนะเข้าใจตนเองในการจัดอันดับ
เป้าหมายในการเรียนของผู้เรียน

การจัดการชั้นเรียนและแหล่งเรียนรู้

จัดกิจกรรมกับผู้เรียนรายบุคคลทั้งชั้นเรียน โดยจัดได้ทั้งในห้องเรียนและ
นอกห้องเรียน

เทคนิคการจัดกิจกรรม

1. ผู้สอนชี้แจงรายวิชาแล้ว
ให้ผู้เรียนช่วยกันกำหนด
และจัดอันดับเป้าหมาย
ในการเรียนของตนเอง
2. ผู้สอนรวมเป้าหมาย
เหล่านั้นเข้ากับรายการ
เป้าหมายในการสอนของตนเอง
3. ผู้สอนเสนอเป้าหมายโดยรวมในการเรียนแก่ผู้เรียน
เพื่อวางแผนการเรียนรู้ร่วมกันต่อไป

4. สำนัรจรรูปแบบการเรีรยนรู้ (Ways of Learning)

วัตถุประสงค์

เพื่อพัฒนาสมรรถนะการรู้ตนเองเกี่ยวกับ
รูปแบบการเรีรยนรู้ของต่นเองก่อนเรีรยน

การจัดการชั้นเรีรยนและแหล่งเรีรยนรู้

จัดกิจกรรมกับผู้เรีรยนเป็นรายบุคคลทั้งชั้นเรีรยน ได้ทั้งในและ
นอกรั้รยเรีรยน

เทคนิคการจัดกิจกรรม

- 1.ผู้สอนจัดทำแบบสอบถาม
สำหรบัสำรจรรูปแบบ
การเรีรยนรู้ของผู้เรีรยน
- 2.สำรจรรูปแบบการเรีรยนรู้
(Learning Styles) ของ

ผู้เรีรยนว่าเป็นประเภทใด เช่น รูปแบบการเรีรยนรู้ด้วยภาพ (Visual)
การเรีรยนรู้ด้วยการฟัง (Auditory) การเรีรยนรู้ด้วยการอ่าน/การเขียน
(Reading/Writing) และการเรีรยนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติ (Kinesthetic)

- 3.ผู้สอนนำผลการสำรจวลงไปจัดการเรีรยนตามหลักสูตรให้เหมาะสม
กับรูปแบบการเรีรยนรู้ของผู้เรีรยน

5. คำถามอยากรู้ (Questions I want to know)

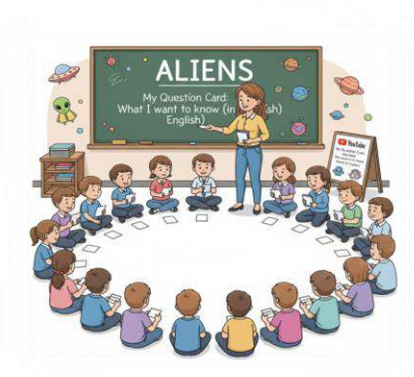
วัตถุประสงค์

เพื่อพัฒนาสมรรถนะการเข้าใจตนเอง
ในสิ่งที่อยากรู้ของผู้เรียน

การจัดการชั้นเรียนและแหล่งเรียนรู้

จัดกิจกรรมกับผู้เรียนเป็นรายบุคคลทั้งชั้นเรียน ได้ทั้งในห้องเรียนและนอก
ห้องเรียน

เทคนิคการจัดกิจกรรม

1. ก่อนเรียนเรื่องใดเรื่องหนึ่ง
ผู้สอนแจกการ์ดขนาด 3x5 นิ้ว
ให้ผู้เรียนคนละ 1 แผ่น
2. ผู้เรียนเขียนคำถามลงในการ์ด
"สิ่งที่ฉันอยากรู้เกี่ยวกับ....."
3. ผู้สอนนำผลการสำรวจ
ไปวางแผนการเรียนให้เหมาะสม
กับผู้เรียนรายบุคคล

6. วิเคราะห์ความต้องการ (Analyze needs)

วัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาสมรรถนะการเข้าใจตนเองในสิ่งที่ต้องการเรียนรู้ของผู้เรียน

การจัดการชั้นเรียนและแหล่งเรียนรู้

จัดกิจกรรมกับผู้เรียนเป็นรายบุคคลทั้งชั้นเรียน ได้ทั้งในและนอกห้องเรียน

เทคนิคการจัดกิจกรรม

1. มอบซองจดหมายให้กับผู้เรียนทุกคน ข้างในเป็นแถบกระดาษที่ตัดขึ้นพร้อมหัวข้อเรื่องราวที่พวกเขาควรรู้
2. ผู้เรียนแต่ละคนแบ่งแถบกระดาษออกเป็นสองกอง คือ
 - กองที่ 1 สิ่งที่เขาารู้ดีแล้ว
 - กองที่ 2 สิ่งที่เขาต้องการความช่วยเหลือ
3. ผู้เรียนหันไปซักถามผู้เรียนที่อยู่ใกล้เคียงเพื่อซักถามสิ่งที่พวกเขาต้องการความช่วยเหลือ (กองที่ 2)

7. เชื่อมโยงสู่ประเด็นใหม่ (Link to new issues)

วัตถุประสงค์

เพื่อพัฒนาสมรรถนะการรู้จักตนเองเกี่ยวกับ
ความรู้เดิมที่มีเพื่อจะเชื่อมโยงกับความรู้ใหม่
ที่จะเรียน

การจัดการชั้นเรียนและแหล่งเรียนรู้

จัดกิจกรรมกับผู้เรียนเป็นรายบุคคลและทั้งชั้นเรียน ได้ทั้งในห้องเรียนและ
นอกห้องเรียน

เทคนิคการจัดกิจกรรม

1. เมื่อจะเริ่มเรียนหัวข้อ
ใหม่ ผู้สอนอาจเสนอ
หลายๆ แนวคิดที่สัมพันธ์
กับหัวข้อหรือประเด็นที่จะ
เรียน เพื่อให้ผู้เรียนมุ่งเน้น
ไปที่เรื่องที่จะเรียน
2. ผู้เรียนอภิปรายเชื่อมโยงประเด็นต่างๆ ที่รู้อยู่แล้ว
กับประเด็นการเรียนรู้ใหม่ที่จะเรียนรู้อีก

8. วิเคราะห์และเชื่อมโยง (Analyze and link)

วัตถุประสงค์

เพื่อพัฒนาสมรรถนะการรู้จักตนเองเกี่ยวกับ
ความรู้เดิมที่จะเชื่อมโยงกับความรู้ใหม่ของผู้เรียน

การจัดการชั้นเรียนและแหล่งเรียนรู้

จัดกิจกรรมกับผู้เรียนเป็นรายบุคคลและทั้งชั้นเรียน ได้ทั้งในห้องเรียน
และนอกห้องเรียน

เทคนิคการจัดกิจกรรม

เมื่อจะเริ่มต้นเรียนรู้แต่ละ
ตอนหรือเนื้อหาหรือบทใหม่
ผู้สอนอาจจะให้ผู้เรียนได้ทำ
5 ขั้นตอน เพื่อให้เกิดความ

เชื่อมโยงกับเนื้อหาของการเรียนก่อนหน้า คือ ให้ผู้เรียนระลึกถึง
เนื้อหาเดิม (recall) แล้วสรุป (summarize) ตั้งคำถามสั้นๆ (question)
ให้เชื่อมต่อกับเนื้อหาใหม่ (connect) และให้ข้อคิดเห็น (comment)
ต่อการเรียนในครั้งนั้น

9. การเรียนให้สำเร็จ (Studying successfully)

วัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาสมรรถนะการพัฒนาตนเองและผู้อื่น
ของผู้เรียน

การจัดการชั้นเรียนและแหล่งเรียนรู้

จัดกิจกรรมกับผู้เรียนรายบุคคลและทั้งชั้น ได้ทั้งในห้องเรียน
และนอกห้องเรียน

เทคนิคการจัดกิจกรรม

1. ผู้เรียนเขียนจดหมาย
แนะนำผู้เรียนรุ่นน้อง
เกี่ยวกับวิธีการที่จะเป็น
ผู้เรียนที่ประสบความสำเร็จ
ในการเรียนรู้ตามหลักสูตร
นั้น

2. ผู้สอนรวบรวมให้ผู้เรียนรุ่นน้องได้แบ่งกันกันศึกษา
ตามแนวทางที่เสนอแนะของรุ่นพี่

**"Success is not final, failure is not fatal:
it is the courage to continue that counts."**

ความสำเร็จไม่ใช่จุดสิ้นสุด ความล้มเหลวไม่ใช่จุดจบ
ความกล้าหาญที่จะก้าวต่อไปต่างหากคือสิ่งสำคัญ

Winston Churchill

ตอนที่ 2 สมรรถนะการคิด : การคิดวิเคราะห์

10. อะไร/อย่างไร/ทำไม (What/How/Why Outlines)

วัตถุประสงค์

เพื่อพัฒนาสมรรถนะการคิดวิเคราะห์สิ่งที่เรียนรู้
ของผู้เรียน

การจัดการชั้นเรียนและแหล่งเรียนรู้

จัดกิจกรรมกับผู้เรียนเป็นรายบุคคล เป็นคู่ หรือทั้งชั้นเรียน
ได้ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน

เทคนิคการจัดกิจกรรม

ให้ผู้เรียนอ่านเรื่องราวใด
เรื่องหนึ่ง แล้วให้แต่ละคน
หรือเป็นคู่ๆ เขียนบันทึกสั้นๆ
จากสิ่งที่อ่าน เพื่อตอบคำถามว่า
อะไร? / อย่างไร? / ทำไม?

11. จำแนกปัญหา (Problem Recognition Tasks)

วัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาสมรรถนะการคิดวิเคราะห์สิ่งที่เรียนรู้
ของผู้เรียน

การจัดการชั้นเรียนและแหล่งเรียนรู้

จัดกิจกรรมกับผู้เรียนเป็นรายบุคคลหรือเป็นคู่ ได้ทั้งในห้องเรียน
และนอกห้องเรียน

เทคนิคการจัดกิจกรรม

1. ผู้สอนหรือผู้เรียนนำเสนอ
กรณีศึกษาที่มีปัญหาประเภท
ต่างๆ ในสิ่งที่เรียน
2. ให้ผู้เรียนแต่ละคนหรือ
แต่ละคู่จำแนกประเภท
ของปัญหานั้นๆ นำผลงาน
ของตนเองไปพูดคุยแลกเปลี่ยน
ความคิดเห็นกับเพื่อนๆ
ในกลุ่มอื่นๆ

12. วิเคราะห์ภาพยนตร์ (Movie Application)

วัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาสมรรถนะการคิดวิเคราะห์สิ่งที่เรียนรู้
ของผู้เรียน

การจัดการชั้นเรียนและแหล่งเรียนรู้

จัดกิจกรรมกับผู้เรียนเป็นกลุ่มเล็กและทั้งชั้นเรียน ได้ทั้งในห้องเรียน
และห้องเรียน

เทคนิคการจัดกิจกรรม

1. ผู้เรียนนำเสนอภาพยนตร์
ตอนใดตอนหนึ่งที่ตนเองสนใจ
ต่อผู้เรียนกลุ่มอื่นๆ ทั้งชั้นเรียน
2. ให้แต่ละกลุ่มผู้เรียนอภิปรายภาพยนตร์ โดยที่อย่างน้อยหนึ่งประเด็นหรือ
หนึ่งตอนที่ผู้สร้างภาพยนตร์ ทำได้ถูกต้องและค้นหาอีกหนึ่งตอนที่ไม่น่า
ถูกต้อง
3. ผู้เรียนทั้งชั้นอภิปรายร่วมกันเพื่อหาข้อคิดเห็นที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

13. ค้นหาประเด็นสำคัญ (Find key points)

วัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาสมรรถนะการคิดวิเคราะห์ และสร้างข้อสรุปในสิ่งที่เรียน

การจัดการชั้นเรียนและแหล่งเรียนรู้

จัดกิจกรรมกับผู้เรียนเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม ได้ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน

เทคนิคการจัดกิจกรรม

1. ผู้สอนเริ่มการบรรยายด้วยรูปภาพที่ช่วยกระตุ้น/ปลุกปั่นอารมณ์ในการสนทนา เช่น ภาพการ์ตูนล้อเลียน หรือเหตุการณ์ความสูญเสีย

2. ผู้เรียนร่วมอภิปรายร่วมกัน เพื่อวิเคราะห์ประเด็นสำคัญ และหาข้อสรุปในประเด็นตามภาพนั้น